

Pomen „Slovenskih športnih iger“

Ena izmed najbolj tradicionalnih zamejskih slovenskih prireditelj »Slovenske športne igre«, slave letos svoj jubilej. Organizatorji jih prirejajo že desetič. Jasno je, da v nekem širšem okviru številka deset na tem področju ne bi dovoljevala širšega obsega proslav. Toda če upoštevamo izredno težke pogoje, v katerih je naš zamejski slovenski šport nastal, se razvijal in še deluje, potem ni nobenega dvoma, da je tak jubilej — čeprav je časovno skromen — treba primerno počastiti in ga tudi praznovati.

Prav s tem namenom so se prireditelji lotili organizacije letošnjih iger. Po svojem organizacijskem ustroju naj bi pomenile nekakšen preokret, po svoji tekmovalni vsebini naj bi utrdile in dopolnile prejšnje dosežke, po svojem zunanjem izgledu naj bi potekale v vzdušju praznovanja.

Podrobneje zajeti ves ustroj in potek iger ni mogoče, saj je vsa organizacija preobširna, da bi jo lahko zajeli v nekaj stavkih. Dovolj ilustrativen je že podatek, da je samo v glavnem odboru 30 oseb, skupno število organizatorjev v vseh pododborih pa se suče okrog številke 100. Če k tem prištejemo še vse sodnike, delegate in drugo pomožno osebje, potem si lahko vsaj približno ustvarimo sliko letošnjih iger, ki jasno kaže, da je organizacija dokaj kompleksna, razvejana in obširna ter za naše razmere — velika.

Tekmovalna vsebina iger ne bo bistveno različna od lanskih. Nekaj bo novosti, zlasti v rekreacijskem delu. Prireditelji težijo, da bi zlasti ta del našega zamejskega telesnokulturnega udeleženstva dobil večjo težo, da bi postal pomembnejši v delu osnovnih društev, zato skušajo na samih igrah z vrsto primerov rekreativnega tekmovanja dati vzored in pobudo posameznim društvom.

Desetletnica iger je vsekakor eden izmed časovnih ciljev — unaimo da le prehodnih — ki so si jih zastavili organizatorji pred časom. Prihod na ta cili je treba proslaviti in nagraditi. Organizatorji bodo letos zato razdelili vrsto nagrad in priznanj posameznikom in društvom, ki imajo posebne zasluge za to, da smo ta cili dosegli. Razen tega pa bodo prireditelji letos nagradili tudi 600 najboljših športnikov v posameznih disciplinah s posebnimi kolajnami. Desetletnico iger bodo zamejski športniki počastili na posebni zaključni prireditvi v Kulturnem domu v Trstu, na katero bo povabljenih tudi več gostov iz domačih krajev in iz sosedstva.

Letošnje igre so danes že v sredini svojega poteka. Nastopili so že nogometaši, odbojkarji in plavalci, za njimi pridejo na vrsto atleti in nato še tekmovalci drugih špor-

(Nadaljevanje na 2. strani)

U THANT O KRIZI NA SREDNJEM VZHODU

Te dni se je začelo v New Yorku zasedanje glavnega zbora Združenih narodov. Za predsednika je bil z veliko večino glasov izvoljen romunski zunanji minister Manescu. Ta je prvi državnik iz neke komunistične države, ki je bil izvoljen na to mesto, k čemur je gotovo pripomogla zunanja politika njegove vlade, o kateri je znano, da v zadnjem času hodi svojo, od sovjetskega bloka bolj neodvisno pot, kar je prišlo zlasti do izraza ob izraelsko-arabskem spopadu in z vzpostavitvijo diplomatskih ter trgovinskih odnosov z Zahodno Nemčijo.

Veliko zanimanje pa je v mednarodni javnosti vzbudilo letno poročilo, ki ga je pred zborom prebral glavni tajnik Združenih narodov U Thant. Poročilo daje stvarno sliko sedanjega mednarodnega položaja in zato veje iz njega zaskrbljenost za bodoči razvoj in razplet mednarodnih dogodkov. Zaskrbljenost glavnega tajnika je tem večja in upravičena glede na nemoč, ki so jo pokazali Združeni narodi predvsem ob zadnji krizi na Srednjem Vzhodu.

Da se vrne zaupanje v to svetovno organizacijo in da se obnovita ter okrepiata njen ugled in vpliv, je U Thant predlagal, naj bi se med zasedanjem glavnega zbora sestajal tudi Varnostni svet, tako da bi se seji mogli udeleževati zunanji ministri držav — članic. V tem primeru bi zasedanje ne bilo le priložnost za razprave, izmenjavo mnenj in stališč ter kvečjemu za izglasovanje resolucij — kar je sicer vse potrebno in koristno — temveč bi mogel hkrati delovati tisti organ OZN (Varnostni svet), ki edini more dejansko učinkovito sklepati in ukrepati.

Glavni tajnik je svoj predlog podkrepil z dejstvom, da se je mednarodni položaj v zadnjem letu znatno poslabšal, in zato bi morali vsi člani Združenih narodov čutiti dolžnost in potrebo, da pride do mednarodne sprave in da se dokaže, kako je OZN sposobna zaščititi svetovni mir in pospešiti splošni napredek.

Ko je podrobno razčlenil položaj na Srednjem Vzhodu, je U Thant navedel več načelnih točk, po katerih bi se lahko odpravil izraelsko-arabski spor in se hkrati pogasilo hudo vojno žarišče na tem važnem področju. Izrael in prizadete arabske države bi morale sprejeti tale načela: ozemlje vseh držav je nedotakljivo in zato je nemogoče pravno ali kakorkoli drugače opravičiti vojaško zasedbo tujega ozemlja; vsaka država ima pravico do obstoja, kar morajo vsi priznati, in ima hkrati pravico, da se čuti varno v svojih mejah; vsem državam je treba dalje priznati in zagotoviti pravico do svobodne plovbe po vseh mednarodnih morskih progah. S tem je U Thant očitno mislil tako na Akabski zaliv kot na Sueški prekop.

»Gre za načela — je naglasil glavni tajnik — ki jih morajo spoštovati vse prizadete države, saj so v skladu z listino Združenih narodov in z določili o premirju.« V tej zvezi je še zahteval, naj ga zbor pooblasti, da pošlje svojega zastopnika na Srednji Vzhod, ter na koncu poročila izrazil bojazn, da bo čez nekaj let neogibno prišlo do novega izbruha vojne, če se ZN ne bodo potrudili za odstranitev glavnih vzrokov sedanjega spora.

U Thant se je v svojem poročilu tudi dotaknil vprašanja Vietnama in Južne Afrike, o kateri je dejal, da bi morale države, ki imajo s to državo tesne trgovinske stike, sprejeti takšne ukrepe, ki bi bili sposobni vplivati, da bi tamkajšnja vlada spremenila svojo rasistično politiko.

Poročilo in predlogi glavnega tajnika OZN so, kot smo že dejali, zelo stvarni, zlasti kar zadeva krizo na Srednjem Vzhodu. Ni dvoma, da bi spoštovanje in aplikacija predlaganih načel mogla rešiti nevarno krizo. Vprašanje je le, ali so vse prizadete države voljne sprejeti ta načela, oziroma ali imata OZN in Varnostni svet toliko moči in vpliva, da arabske države in Izrael tako ali drugače prisilita, da ta načela sprejmejo in tudi strogo spoštujejo.

Ob dvajsetletnici združitve

V Novi Gorici so v nedeljo zelo slovesno počastili dvajsetletnico priključitve Primorske k matični Sloveniji, od katere jo je ločila italijanska zasedba l. 1918 in krivična mirovna pogodba po prvi svetovni vojni. Vsi vemo, kaj je morala naša Primorska prestatiti od fašizma v letih, ki so sledila. Tista mora se je končala šele septembra 1943, s propadom Mussolinijevega »imperija«; toda ostali so še nacisti, ki so še več kot poldrugo leto divjali po Primor-

skem. Vendar so se Primorci že čutili svobodne. Res da je še trajal boj, toda v ta boj so posegali zdaj že sami aktivno in kot svobodni ljudje. Pred sovražnikom se ni bilo treba več pripogibati in ga prenašati. Z njim so lahko govorili odkrito, z orožjem. Tisti čas od septembra 1943 do maja 1945 je bil težak, prinesel je naši Primorski strašne človeške izgube in polno razvalin, a bil je tudi lep, kajti takrat so naši lju-

(Nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 24. septembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojanu; 10.15 Poslušali boste... 11.15 Oddaja za najmlajše: »Pripovedka o Glinščici«. Napisal Dante Cannarella, prevedla Jadviha Komac; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 14.30 Sedem dni v svetu; 16.00 »Marija«. Igra v osemih slikah, napisal Isac Emanujlovič Babel, prevedla Desa Kraševc. Igra RO., vodi Jože Peterlin; 17.35 Vabilo na ples; 18.30 Simfonične pesnitve; 19.30 Poje mešani zbor Slovenske Prosvetne zveze iz Celovca, vodi Vladimir Prušnik; 21.00 Kromatična fantazija, večerni koncert zabavne glasbe.

• PONEDELJEK, 25. septembra, ob: 11.50 Zvočne razglednice; 12.10 Počitniška srečanja, pripravlja Saša Martelanc; 13.30 Priljubljene melodije; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.50 »Stolna cerkev v Gradežu«, pripravil prof. Rafko Vodeb; 19.10 »Mrtvi se vračajo«. Napisal France Bevk, dramatisacija in režija Jožeta Peterlina. Sedmo nadaljevanje; 21.00 Slike iz narave v slovenskem pripovedništvu: »Miško Kranjec«, pripravil Franc Jeza; 22.45 Samospevi starih mojstrov za glas in klavir. Izvajata mezzosopranistka Carla Paronetto in pianistka Wanda Leskovic.

• TOREK, 26. septembra, ob: 11.50 Motivi preteklih dni; 12.00 Iz slovenske folklorne — V starih časih; Lelja Rehar: »Trta je ubrodila«; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.50 Ne vse, toda o vsem; 18.00 Zborovske skladbe Karla Pahorja; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.05 »Beli kit Moby Dick«, povest, napisal Herman Melville. Prevod in dramatisacija Dušana Pertota. Sesto in zadnje nadaljevanje; 20.35 Bedrich Smetana: »Prodana nevesta«, komična opera v treh dejanjih.

• SREDA, 27. septembra, ob: 11.50 Glasbila in barve; 12.10 Žena in dom; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.20 Glasba za vaš transistor; 19.00 »Mrtvi se vračajo«. Osmo nadaljevanje; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.10): Knjižne novice — Nada Gaborovič: »Ne samo jaz«, ocena prof. Martina Jevnikarja.

• CETRTEK, 28. septembra, ob: 11.50 Sodobni motivi; 12.10 Znanost in tehnika; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.50 Odvetnik za vsakogar, pravna posvetovalnica; 18.00 Goriški polifonski zbor pod vodstvom Cecilije Seghizzi; 19.00 »Zlata skrinjica«. Otroške pesmi in skladbe. Napisala Desa Kraševc; 20.35 »Poljubiva se, prijatelj!« Komedija v enem dejanju, napisal Eugène Labiche, prevedel Ivan Savli. Igra RO., režira Stana Kopitar; 22.30 Skladbe davnih dob. Joannes Baptista Dolar: Balletti a cinque.

• PETEK, 29. septembra, ob: 11.50 Vokalni ansambli; 12.10 Med trznimi stoinicami; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Glasba za vaš transistor; 17.50 Kam v nedeljo?; 18.30 Slovenski solisti; 19.00 »Mrtvi se vračajo«. Deveto in zadnje nadaljevanje; 21.00 Koncert operne glasbe.

• SOBOTA, 30. septembra, ob: 11.50 Orkestri lahke glasbe; 12.10 Alpska jezera: »Bodensko jezero«; 13.30 Semenlj plošč; 14.45 Pojeta; Timi Yuro in Lado Leskovar; 15.00 Glasbena oddaja za mladino; 16.00 Avtoradio — Oddaja za avtomobiliste; 16.30 Pravljičice slovenskih avtoriev: »Laž in njen ženin«. Napisal Fran Milčinski; 17.20 Dialog — Cerkev v sodobnem svetu; 17.50 Ne vse, toda o vsem; 18.00 ljudske pesmi iz Nadižke doline; 19.00 Počitniška srečanja, pripravlja Saša Martelanc; 19.15 »Il Premio Italia« — največji mednarodni festival radija in televizije; 20.35 Teden v Italiji; 21.00 Aleksander Marodič: »Dobri ljudje rešujejo otroke«; 21.35 Vaški ansambli; 22.35 Za prijeten konec tedna.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 24. septembra, nedelja: Nadja, Gerard
- 25. septembra, ponedeljek: Uroš, Kleofa
- 26. septembra, torek: Justa, Stojislava
- 27. septembra, sreda: Damijan, Dalja
- 28. septembra, četrtek: Venčeslav, Venko
- 29. septembra, petek: Miha, Mihael
- 30. septembra, sobota: Jelka, Grozdana

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Saragat med izseljenci

Predsednik Saragat je ob koncu tedna končal svoj uradni obisk v Kanadi, na katerem je imel razgovore s kanadskimi državniki o svetovnem položaju, posebno pa o nadaljnjem obstoju Severnoatlantske zveze in o drugih mednarodnih vprašanjih, ki pobliže zanimajo Italijo in Kanado.

Hkrati je navezal Saragat stike z italijanskimi izseljenci in njihovimi potomci, ki jih je v Kanadi — po italijanskih cenitvah — od 750.000 do 800.000. Izseljenci so ga nadvse prisrčno sprejeli. V svojih nagovorih nanje in na njihovo mladino je predsednik italijanske republike poudarjal pomen narodne zavesti in kulturne ter narodne tradicije. Navezanost na staro domovino plodno vpliva tudi na delo za novo domovino, kajti tako se izseljenci ne izgube v kulturni praznini, ampak organsko presajajo kulturne in narodne dobrine iz stare v novo domovino.

Nedvomno je obisk italijanskega državnega poglavarja zelo poživil italijansko narodno zavest in narodni ponos med izseljenci v Kanadi.

V ponedeljek zvečer sta prispela Saragat in Fanfani, ki sta prebila konec tedna na oddihu v nekem kanadskem mestecu na atlantski obali, na uradni obisk v Washingtonu, kjer sta bila spet zelo slovesno sprejeta. Sprejem so prenašali po televiziji

TITOVA POSLANICA PAPEŽU

Jugoslovanski odposlanec pri Sv. stolici Vjekoslav Cvrle je v sredo, 20. t. m., izročil tainiku za izredne cerkvene zadeve msgr. Casaroliju posebno Titovo poslanico o položaju na Srednjem Vzhodu. Kot znano, bi Pavel VI. moral sprejeti jugoslovanskega diplomata že 4. t. m., a se to ni zgodilo zaradi nenadne papeževe bolezni.

Vjekoslav Cvrle je izrazil msgr. Casaroliju Titova osebna voščila za zdravje svetega očeta. Pavel VI. bo sprejel jugoslovanskega diplomata, kakor hitro se mu bo zdravje zboljšalo.

V zvezi z njegovo boleznijo poročajo, da je bil te dni izvršen rentgenski pregled. Zdi se, da je kirurški poseg potreben, vendar še ni tako nujen.

„Ultimat“ teroristov

Osvobodilni odbor za Južno Tirolsko, znan pod kraticami BAS (Befreiungsausschus Südtirols) je razposlal časnikom in nemškimi ter italijanskimi tiskovnim uradom posebno okrožnico, ki zveni kot nekak ultimatum oblastem in tudi zasebnikom na Južnem Tirolskem.

Okrožnica nemške nacionalne organizacije pravi v uvodu, da pomeni zadržanje avstrijske vlade pravo izdajstvo Južne Tirolske. Prav tako tudi politika določenih predstavnikov Južne Tirolske same. Zaradi tega in ker je italijanska »zasedbena oblast« podvzela nasilne mere, je BAS sklenila odločno zaostri boj proti Italiji.

Nato navaja v sedmih točkah, da je smrtno nevarno zadrževati se v razdalji 200 metrov od državne meje in orožniških ali finančnih postojank.

Istotako je prepovedano in smrtno ne-

preko umetninega telekomunikacijskega satelita tudi v Italijo.

Uradni razgovori med Saragatom in Fanfanijem ter ameriškim predsednikom Johnsonom in zunanjim ministrom Ruskom so se končali v torek zvečer.

Kot je slišati, bo stopil decembra v pokoj ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu dr. Tischler. On ima največje zaslug za ustanovitev in lepo uspevanje te gimnazije, iz katere prihajajo nove vrste zavednih bodočih slovenskih koroških izobražencev.

Češkoslovaški predsednik Novotny, ki je bil prejšnji teden 4 dni na zasebnem obisku pri Titu, je tega povabil na prijateljski obisk na Češkoslovaško. Tito je povabilo sprejel.

POMEN »SLOVENSКИH ŠPORTNIH IGER«

(Nadaljevanje s 1. strani)

tov. Od 20. julija do 5. novembra se bo v dveh mesecih in pol zvrstilo v nekaj desetih športov na stotine in stotine mladih domačih tekmovalk in tekmovalcev vseh starosti. Za ugled svojih barv se bodo borili na igriščih od Sovodeni in Nabrežine, pa preko Zgonika, Trsta, Bazovice tja do Doline in Bolunca. Borbe bodo napete, zagrizene, doživete s prizadevanjem.

In prav je tako. Mladina naj čuti, da so Slovenske športne igre v Trstu niene igre. Za dva meseca in pol naj se jim zato preda in živi v njih in za njih.

Pri tem pa naj le nikoli ne pozablia, da je rezultat sicer eden izmed pomembnih ciljev vsakega športnega tekmovanja, vendar ne edini. Niti nainomembnejši. Bolj od rezultata je važna prisotnost, nastop. Pomembnejša od rezultata je korektnost, športnost, poštenje. Važnejše kot premagovanje nasprotnika je premagovanje samega sebe, svojih pretiravanih in odklonov. Važnejše od rezultata je tudi zavest, da nas te igre opredeljujejo in v tej opredelitvi dajejo notranjo moč za naš obstanek in tvorno sožitje.

Samo tako zavestno vrednotenje iger je lahko v skladu z našimi tradicijami in našimi upi. Rezultati naj bodo vzpodbuda, gonilo, namenska vsebina pa cilj. B. P.

varno zadrževati se v italijanskih gostiščih, industrijskih podjetjih in tovarnih postajah. Isto velja z izjemo dopoldanskih ur tudi za vse javne urade. Od devete ure zvečer do četrte zjutraj pa je prepovedano, po okrožnici BASA, hoditi v bližini mostov, električnih, vodovodnih in podobnih napeljav. V gorskih krajih se smejo uporabljati le ceste, ki so naznačene na zemljevidih avstrijskega in južnotirolskega »Alpenvereina«; od devetih do štirih zjutraj pa je nevarno uporabljati javne ceste. Izvzete so le osebe nemške južnotirolske skupine, ki so tu službeno zaposlene.

Ta ultimativni odlok nacionalistične zveze ima namen ohromiti sleherno dejavnost na Južnem Tirolskem. Posledice pa bodo zaostritev položaja v deželi in tudi marsikatera res nepotrebna žrtev. Do mirnega sožitja pa taki ultimati gotovo ne bodo privedli.

Ob dvajsetletnici združitve

(Nadaljevanje s 1. strani)

dje začutili, kak okus ima svoboda, in so jo vzljubili. To je bil čas, pretkan s čudovnimi sanjami o svobodni bodočnosti Primorske v objemu slovenske narodne skupnosti, proste vsakega tujega jarma.

VESELJE NI ZAMRLO

Resničnost, ki je sledila, ni vedno zadoštila tistim navdušenim sanjam, kajti vrstila so se trda leta: najprej stalinistično obdobje, ki je leglo kot siana na narodno življenje, a je bilo hvala Bogu že naslednje leto pri koncu s pogumnim uporom jugoslovanskih državnin in partijskih voditeljev in jugoslovanskih narodov proti Staliovim metodam in sovjetizaciji socialističnih držav; nato pa so prišla leta težavne gospodarske obnove in urejevanja v novih razmerah.

V teh težavah je bilo veselje nad osvoboditvijo izpod tujega jarma včasih prekrito od skrbi in trenutne malodušnosti, toda zamrlo ni, in čimbolj so se razmere boljšale, tembolj je postajala svoboda nekaj konkretnega: gospodarski razvoj; gradnja Nove Gorice; gradnja koprškega pristanišča in železnice do njega, ki bo prav letos, za dvajsetletnico priključitve, dokončana in pomeni velikansko naložbo v bodočnost Primorske; ustvarjanje slovenskega trgovskega ladjevja; razcvet turizma in odprtost meje, tako da je naša meja zdaj ena najbolj odprtih na svetu in ima verjetno rekord v številu ljudi, ki gredo vsak dan čez njo, ne da bi se je skoro več zavedali, s čimer je bil vzpostavljen tudi nov odnos sodelovanja in prijateljstva s sosednjim narodom. Predvsem pa se kaže konkretnost in pomen narodne svobode na Primorskem v novih generacijah, ki so prišle že iz slovenskih šol in so danes trdno in plodno vraščene v vse panoge slovenskega narodnega življenja ter prispevajo s svojimi mladimi energijami, s svojim znanjem, delom in duhovno ustvarjalnostjo k skupni rasti in vzponu vsega slovenskega naroda v vedno lepšo bodočnost.

POMENLJIV GOVOR PREDSEDNIKA SR SLOVENIJE

Temu občutku je dal izraza tudi predsednik Izvršnega sveta SR Slovenije Stane Kavčič, ki se je v nedeljo udeležil slavnostne seje novogoriške občinske skupščine. V svojem pozdravnem nagovoru je dejal, da je »praznik priključitve Primorske k Jugoslaviji naš nacionalni praznik.«

»...Pred četrto stoletja je bil naš nacionalni prostor zbrisan z evropskega zemljevida in bilo nam je določeno, da širamo kot hlapci fašističnega družbenega reda,« je nadaljeval. »Danes pa smo verjetno narod, ki je, gledano z vsestranskih vidikov, najbolj razvita, mogoče na najvišji stopnji vsesplošnega razvoja, nacionalna skupnost novega socialističnega reda, ki si kljub vsemu postopno utira svoj življenjski prostor in odkriva novo zgodovinsko pot. Mislim, da je to rezultat, da je to primerjava, ki mora vsakega poštenega patriota in domoljuba prevzeti s samozavestjo in zanosom.«

Predsednik Kavčič je nadaljeval, potem ko je naglasil, da je Primorska, ki je bila potisnjena k tlom in kjer sta bili celo prepovedani slovenska beseda in pesem, postala eden osnovnih stebrov vere in zaupanja v naše sile in skupne rezultate:

»Nismo se zaprli v ozke meje, nismo se prepustili strahu in nezaupanju,« je dejal predsednik Kavčič, »ampak smo se z vso odločnostjo, z vero v naše lastne moči, s katerimi smo se pogнали v boj za osvoboditev, vključili v mednarodne tokove, v sedanje svetovne razsežnosti. Vso našo internacionalno širino, vse to razumevanje in prijateljstvo, humanizem, ki ga kažemo do italijanskega ljudstva in drugih narodov, pa je mogoče razvijati in utrjevati pod enim pogojem: spoštovati je treba našo nacionalno suverenost, dejstvo, da smo postali polnoletni narod in da si bomo gradili tako bodočnost, kakor si jo želimo in kakor nam jo narekujejo naša lastna spoznanja... Tu smo, tu ostanemo, takšni kakršni smo, svobodni, suvereni, polnoletni in enakopravni in takoj pripravljeni na sodelovanje z vsakomer, ki nas spoštuje in ki je v bistvu spoznal našo nacionalno, socialno in socialistično bit.«

—0—

POLETNA URA

V soboto 23. septembra o polnoči bo prenehal v Italiji takozvani »legalni« ali boljše poletni čas in bo zopet stopil v veljavo običajni zvezdni ali astronomski čas. Ko bo torej 23. septembra polnoči, bomo pomaknili kazalce na enajsto uro.

V Italiji je veljal legalni dnevni čas že v prvi in v drugi svetovni vojni, z namenom, da bi se prihranila potrošnja električ-

ne energije. Izračunali so, da je v štirih mesecih poletnega urnika prišlo na posameznika po 1200 lir prihranka. Celotni prihranek v državi gre torej v visoke milijone.

Nekoliko zmede zaradi različnih urnikov se je pojavilo le pri mednarodnem prometu, v prvi vrsti letalskem.

Na človeka, to je na njegov biološki cikel, so dognali, da ni sprememba dnevnega urnega štetja kvarno vplivala. Zato predlagajo nekateri izvedenci, naj bi se upeljal legalni čas skozi vse leto, po katerem se ravna že v mnogih zapadnoevropskih državah.

PLAČE V SLOVENIJI

Iz statističnih podatkov, ki so jih objavili, je razvidno, da je znašala v mesecu avgustu povprečna plača v Sloveniji 927 novih dinarjev (92.700 starih ali 46.350 lir).

Seveda je to povprečje. V resnici so imeli nekateri višje, nekateri pa nižje plače. V gospodarstvu (trgovina itd.) je znašala povprečna plača 909, v industriji pa 892 novih dinarjev. Oboji so imeli torej plače pod povprečjem. Povprečje pa so dvignile plače nameščencev v družbenih organizacijah, ki so imeli najvišje plače (1421 novih dinarjev) in nameščencev v proizvodnji električne energije (1403), v zbornicah (1351) v bankah in podobnih zavodih (1265) ter v znanstvenih organizacijah (1136). Najnižje dohodke pa so imeli avgusta delavci v tekstilni in usnjarski industriji (733 in 778 novih dinarjev).

Seminar slovenskega dijaštva na Koroškem

Vsaka narodna manjšina črpa najplodnejše sokove za svojo rast iz mladine. Tega se ostro zaveda koroška slovenska mladina. Zato je Dijaška zveza za Koroško priredila od 1. do 3. septembra v St. Jakobu v Rožu seminar za mlade izobražence. Tu naj bi se pogovorili o najbolj perečem slovenskem problemu na Koroškem — o vprašanju nadaljnjega uspešnega razvoja slovenskega manjšinskega šolstva.

Prireditelji so izbrali večje in v zadevah manjšinskega šolstva kar najbolj izkušene predavatelje. Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev, deželni šolski inspektor dr. Inzko je v predavanju »Manjšinsko šolsko vprašanje z vidika manjšine« razgrnil pred poslušalci statistično utemeljeno nazorno zgodovinsko podobo našega šolstva na Koroškem prav do današnjih dni. S tem je nakazal tudi že težke naloge, ki čakajo našega intelektualca, če naj se na tem žlahtnem koščku slovenske zemlje ohranimo in se gospodarsko in kulturno razvijamo kot del slovenskega narodnega občestva.

Deželni poslanec in predsednik koroškega deželnega šolskega sveta Josef Guttenbrunner je skušal osvetliti problem manjšinskega šolstva z vidika deželne vlade. Izrecno je poudaril, da se zavzema za pravično rešitev problema slovenske manjšine in njenega šolstva kot član avstrijske socialistične stranke in da na šolskem področju tudi v tem smislu dela, da pa mora poudariti, da je pravica za slovensko šolo ugasnila povsod tam, kjer je slovenski živelj usahnil. Kartografski prikaz je krut dokaz za to dejstvo. Vzroke za to je treba iskati v nehumanem in antisocialnem od-

nosu večine do manjšine, tako so trdili navzoči.

Več vere v bodočnost naše manjšine je znal zbuditi ravnatelj slovenske gimnazije v Celovcu dr. Janko Tischler s svojim izčrpnim predavanjem o razvoju in o trenutnem stanju državne gimnazije za Slovence. Gimnazija je letos praznovala desetletnico svojega dela. Nima še lastnega poslopja, vendar je stavbišče že določeno in v delu so gradbeni načrti. Na univerzah pa se izobražuje bodoči profesorski naraščaj.

Mladina, ki prihaja iz te gimnazije, ni mlahava, ni koritarska, je zelo stvarna, se globinsko spoprijemlje s problemi svoje dežele in svojega ljudstva. Posebno se odlikuje težnja za autonomnost prepričanja. Tudi sociološko in politično je razgledana. V razgovoru s temi fanti in dekletki človeku poraste upanje, da prizadevno delo naših slovenskih šolnikov na Koroškem ne more ostati brez uspeha in da je trenutna stagnacija učencev na osnovnih in glavnih šolah, ki se prijavljajo za pouk slovenščine, le prehodnega značaja. Za 1. razred slovenske gimnazije je pa tudi za leto 1967/68 prijavljenih 60 novincev in sta tako tudi letos zagotovljeni dve paralelki 1. razreda.

Kdor želi zajeti vase to vero, naj vzame v roko letno poročilo Državne gimnazije za Slovence v Celovcu za leto 1966/67, ki je jasen odraz dela in uspehov naših šolnikov in naše slovenske mladine na Koroškem.

Pred pričetkom seminarja je bil za udeležence sprejem pri deželnem glavarju v Celovcu. Tudi tam so člani Dijaške zveze za Koroško razpravljali o problemih slovenskega manjšinskega šolstva.

D. V.

Tržaškega

Razstava o tržaškem Krasu

V občinski galeriji palače Costanzi so odprli v soboto razstavo o Krasu. Odprta bo do 30. septembra. Razstavo, ki je pod pokroviteljstvom župana Spaccinija, so organizirali in pripravili muzej Revoltella, center za umetniške študije na tržaški univerzi in druge na tem področju delujoče organizacije in posamezniki.

Razstavljenih je okoli 50 črnobelih fotografij, ki predstavljajo raznovrstno kraško motiviko. Posebnosti tržaškega Krasa pa prikazujejo in dopolnjujejo tudi zelo lepi barvni diapozitivi. Dva velika zemljevida se nanašata na eni strani na ozemlje naravnih rezervatov, na drugi strani pa na bodočo urbanistično ureditev Krasa, ki predvideva ohranitev najbolj značilnih kraških vasi v celoti, kakor tudi posameznih zelo dragocenih objektov v delno manj pomembnih ali pa zelo spremenjenih vaseh Vasi, ki pridejo v poštev za celotno zaščito, so naslednje: Gročana, Botač, Gropada, Trebče, Col, Veliki Repen, Briščiki in Slivno.

Na razstavi se dobijo tudi katalogi, ki jih je izdala Avtonomna turistična in letoviščarska ustanova in ki s fotografijami, raznovrstnimi podatki in odličnimi razpravicami dopolnjujejo razstavo.

Pobuda organizatorjev, da bi vzbudili zanimanje vseh tistih, ki jim je pri srcu usoda tržaškega Krasa, je hvalevredna in bo gotovo imela svoj učinek. Ne moremo pa mimo dejstva, da ni ne na razstavi ne v katalogih nobenega slovenskega imena za kraške vasi, kraje in njihove značilnosti. Videti je, da mislijo iti oblasti in organizatorji za zaščito Krasa spet mimo tistih, ki živijo v teh krajih.

Nujno je, da se izda katalog o kraških značilnostih tudi v slovenščini, toliko bolj v primeru, da bi razstava obiskala razne kra-

je na Krasu. Takrat bo treba poskrbeti, da se splošna problematika dopolni s tisto, ki zadeva in zanima posamezne kraje. To je od gospodarstva do širjenja vasi in novih zgradb, ki popolnoma spreminjajo staro podobo, toliko, da bo treba dobiti svojstven in učinkovit organ, sestavljen iz raznih strokovnjakov, ki bo moral delovati predvsem na terenu. Kajti razstava, ki je lahko še tako lepa in aktualna, je enkratna in v svojem učinkovanju omejena, Kras pa potrebuje za svojo zaščito in razvoj direktno pozornost in pomoč.

SPET TEČE VODA

V Postojni imajo zaradi zadnjega deževja spet poln hranilnik vode in vodovod normalno deluje. V tem pogledu je bilo prvo jesensko deževje pravi blagoslov za kraške kraje. Kljub temu pa ostane problem preskrbovanja slovenskega Krasa z vodo še vedno aktualen. Zaradi tega je bilo 15. t. m. v Sežani posvetovanje, ki so se ga udeležili poleg predstavnikov republiškega izvršnega sveta, republiškega sekretariata za urbanizem in republiškega vodnega sklada tudi zastopniki postojnske, ilirskobistriške, sežanske, ajdovske, novogoriške, koprške in izolske občine ter tamkajšnjih vodovodov in vodne skupnosti za Primorsko v Kopru.

Razpravljali so o tem, kako se lotiti tega vprašanja, ki zadeva bolj ali manj vse primorske občine, posebno pa sežansko in postojnsko, kar se je izrazito pokazalo v letošnji suši. Problema ne bo lahko rešiti zaradi pomanjkanja denarja. V treh do petih letih bodo skušali zgraditi najnujnejše objekte, nato pa postopno druge. V prvi vrsti bodo popravili sedanje vodovode in raziskali javniške izvire na Postojnskem ter zajetje pritokov Padeža v sežanski občini. Te vodne raziskave bi radi opravili že do prihodnjega leta.

Srednjeročni program naj bi obsegal študijsko obdelavo izvirov Mlini pri Planini, v dolgoročni načrt pa bi spadale obsežne študije za vodno preskrbo vse Primorske, kar naj bi potekalo vzporedno s programiranjem gospodarskega razvoja tega dela Slovenije.

STARSI!

Slovenski otrok spada v slovensko šolo! Samo šola v materinem jeziku razvije v polni meri osebnost mladega človeka!

Samo v slovenski šoli se bo slovenski otrok naučil spoštovati svoje starše in ljubiti svoj narod!

Svet Sveta Slovenske skupnosti

Svet Slovenske skupnosti je ta teden na svoji seji obravnaval nekatera važna politična, narodnostna in socialna vprašanja, kakor tudi zadeve, ki trenutno najbolj zanimajo slovensko šolstvo.

Svet je posvetil posebno pozornost počasnemu izvajanju gospodarske obnove v okviru CIPE, ki povzroča znatno zaskrbljenost. Ni še določeno, kje bodo postavili novo podjetje »Grandi Motori Trieste«. V zvezi z nekaterimi govoricami o novi lokaciji tega podjetja se je Svet izrekel odločno proti temu, da bi ga postavili na kraški planoti, ker bi to pomenilo novo raznarodovanje, novo veliko razlaščenje za Slovence, pa tudi nepopravljivo škodo za gospodarski razvoj domačega prebivalstva zlasti na področju kme-

tijstva, turizma, flore in vsega tistega, kar je značilno za naš Kras in naj bo na željo vse tržaške javnosti zaščiteno. Svet zahteva, naj bo tovarna »Fiat Grandi Motori« — če že mora biti na Tržaškem — zgrajena na področju, ki je bilo prvotno določeno, to je pri Orehu.

Na področju šolstva je Svet obravnaval položaj, ki je nastal okrog slovenskega strokovnega zavoda v Rojanu, in se bo povrnil na to vprašanje, ko bo naredil še nekatere korake. Vzel je tudi na znanje, da je tržaški odbor odobril načrt za otroški vrtec v Sv. Križu in je končno tudi preskrbel potrebna finančna sredstva. Repentaborski občini pa je uspelo zagotoviti finančna sredstva za novo šolo, ki bo stala nad 45 milijonov lir.

NATEČAJ ZA IZVIRNO BOŽIČNO PESEM

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV razpisuje natečaj za izvorno božično pesem.

PRAVILNIK

Čl. 1 — POGOJI UDELEŽBE

- Natečaja se lahko udeležijo slovenski avtorji, ki stalno bivajo v Italiji in v Avstriji.
- Predložene skladbe morajo biti nove, izvirne in neobjavljene tako glede glasbe kot glede besedila.
- Skladbe morajo biti napisane za mešani zbor, po možnosti z orgelsko spremljavo, in tako, da jih lahko izvede večina naših zborov; njihovo trajanje ne sme presegati pet minut.

Čl. 2 — NACIN UDELEŽBE

- Udeleženci natečaja morajo poslati 4 izvide natečajnega dela čitljivo napisanih in označenih z geslom ali psevdonimom. Geslo ali psevdonim mora biti napisan tudi na posebni kuverti, v kateri naj bo list s podatki o avtorju in njegovem bivališču.
- Natečajna dela je treba poslati na naslov: *Zveza cerkvenih pevskih zborov, Trst, ul. Donizetti, 3/1, do 20. novembra 1967.*
- Če bi se kak avtor udeležil natečaja z več skladbami, mora biti vsaka skladba označena z različnim geslom ali psevdonimom in odposlana kot samostojna pošiljka.

Čl. 3 — OCENJEVALNA KOMISIJA

Predložene skladbe bo ocenila posebna komisija, katere imena bodo pravočasno objavljena.

Čl. 4 — NAGRADE

Prva nagrada znaša L. 30.000, druga L. 20.000, tretja L. 15.000. Posamezni avtor lahko dobi samo eno nagrado.

Čl. 6 — SPOROCILA

Sporočila o natečaju bodo objavljena v slovenskem tisku v Italiji in Avstriji.

—0—

VPISOVANJE V SOLE

Se enkrat opozarjamo vse naše družine in diake, da traja vpisovanje v slovensko enotno srednjo šolo, učiteljsišče in gimnazijo - licej do 25. SEPTEMBRA.

Vsa potrebna pojasnila se dobe pri tajništvih omenjenih šol.

RAZPIS ZA PODTAJNIKE PRI URADIH ZA DELO

Ministrstvo za delo razpisuje natečaj za 160 mest podtajnikov pri osebju Urada za delo in za največjo zaposlitev.

Kandidati morajo imeti diplomsko dokončane višje srednje šole. Starost: 18 — 32 let. Rok predložitve prošenj zapade 23. 9. 67.

Beneška Slovenija

Sent Lenart:

TRETJA SIBA

Poleti suša in pomanjkanje vode, jeseni deževje in poplave; že nekaj časa tega se pa pojavlja po mnogih naših krajih zverjad, ki kot tretja šiba prizadeva udarce našemu že tako bornemu poljedelstvu.

To so divji merjasci, ki so se začeli prikazovati v večjih krdelih že lansko leto. Razrijejo na njivah krompir, koruzo, pa tudi trte spodkopujejo. V sili se bližajo tudi vsem in ogražajo celo ljudi. Te dni so spet prišli ti merjasci v večjih skupinah v okoliš Sent Lenarta in Prapotna, pa tudi v fojdsko občino okoli Drejana in Campej. Ljudje se pa ne smejo ubraniti škodljivcev, ker je lov nanje prepovedan.

Prebivavci so že večkrat klicali oblasti na pomoč, a zaman. Vsi bi se pa morali postaviti tako, kot so se kmetje iz Campeja. Zbrali so se in domenili, da ne bodo več šli na volišča, če ne bodo deželne in pokrajinske oblasti zaščitile kmečkih ljudi, ne pa divjih merjascev, zaradi kakega gosposkega lovca.

SVETOGORSKA OBLETNICA

V nedeljo, 17. t. m., so se zaključile uradne slovesnosti ob 250-letnici kronanja Marijine podobe na Sveti gori. V soboto zvečer je daroval solkanski dekan prelat Simčić slovesno mašo. Nato se je razvila okoli razsvetljene bazilike slikovita procesija z lučkami. Ze zvečer se je nabralo na gori nad 3000 vernikov. Opolnoči je maševal mariborski škof. Spovedovanje in obhajanje je trajalo vso noč.

V nedeljo pa je priromalo na vrh okrog 15.000 ljudi. Našeli so nad 200 velikih avtobusov in na stotine drugih vozil. Zjutraj je maševal še koprski škof Jenko, višek pa je bila pontifikalna maša ljubljanskega nadškofa Pogačnika. Prisostvovali so tudi barski nadškof in srbski primas msgr. Tokić, generalni vikar iz madžarske škofije Szombathely in škofa Držebnik ter Jenko. Goriško nadškofijo so zastopali msgr. Klinac, Soranzo in Ristits. Ob koncu slovesnosti so vsi skupno molili posvetitev Brezmadežni. Svetogorsko svetišče je spet dobilo mednarodni ugled, kot ga je uživalo pred vojno. Zato bi ga morali vsi poklicani činitelji duhovno in tudi materialno bolj vrednotiti.

PRIKLJUČITVENA PROSLAVA

V nedeljo je tudi Gorica svečano proslavila dvajsetletnico ponovne priključitve k Italiji. Domoljubne organizacije so vsaka po svoji smeri dale duška tej proslavi.

Stvaren in obenem trezen priložnostni govor je imel na seji občinskega sveta goriški župan Martina. Poudarjal je sveta čustva italijanskih državljanov ob tem prazniku. Dodal pa je tudi misli, da ne sme nikogar prevevati nestrpno nacionalno čustvo, ampak zamisel pravega sožitja med mejaši, zlasti v mestu, ki bodi most med dvema narodoma.

ODKRITJE PLOŠČE PREGLJU

Prejšnjo nedeljo se je vzdala v Mostu na Soči plošča v čast in spomin pesniku in pisatelju Ivanu Preglju.

Se vedno mladostno razgibani Klub starih goriških študentov je že poskrbel, da so se odkrile spominske plošče Andreju Gabršču.

Hanalška dolina

Ažla:

NOVA MLEKARNA

Kmetijsko gospodarstvo v Nadiški dolini se še vedno počasi razvija, zlasti kar se tiče živinoreje in mlekarstva.

Ljudje prodajajo mleko poceni, pravzaprav vsak po svoji ceni, kakor pač nanese. Majhne količine mleka oddajajo tudi v redke male mlekarne za pridelovanje sira. Seveda, tudi te mlekarne delajo vsaka na svoj način. Zato so tudi vrste sirov prav različne in pod ceno.

Velike važnosti bi torej bila velika enotna mlekarina za vso nadiško dolino. Vse kaže, da bomo do nje tudi kmalu prišli. V začetku tega meseca so že položili temeljni kamen za večjo združeno mlekarino v Ažli. Zidati jo bodo začeli kmalu. Stala pa bo čez 100 milijonov lir. Pri blagoslovitvi vogelnega kamna, ki jo je opravil domači župnik Krajnik, so se zbrali zastopniki oblasti, župani iz nadiške doline in dosti gospodarjev, ki se zavedajo velikega pomena nove gospodarske ustanove.

ku v Kobaridu, dr. Antonu Gregorčiču na Vrsnem in Vinku Vodopivcu v Kromberku. Pregljeva plošča na pročelju njegove rojstne hiše je četrta; prišla bo menda še peta na vrsto, če ne bo prej zmanjkalo »starih študentov« ...

Za spominsko svečanost, ki je bila ob desetih predpoldne, je bilo vse dobro pripravljeno. Številni gostje so pa z začudenjem ugotovili, da ni plapolala niti ena zastava; še na rojstni hiši ne. Le na govorniški mizi na hišni ploščadi se je vil skromen trak v narodnih barvah okrog cvetlične vaze.

Spored se je razvijal točno po določenem redu. Klubov predsednik Gorkič je odprl shod s pozdravi navzočim. Pregljevim sorodnikom in častnima gostoma akademikoma Francetu Bevku in Franu Koblarju. Orisal je tudi klubovo delo in priprave za svečanost. Nato je izredno ubrano nastopil goriški pevski oktet, ki se je med posameznimi govorenimi točkami še menjaval z mešanim zborom in otroškim zborom iz Kromberka.

Slavnostni govor je imel domačin pisatelj Saša Vuga, ki je skušal docela objektivno izklesati Pregljev lik in stvarno ovrednotiti njegovo umetniško ustvarjanje, ki je bilo marsikdaj nepravilno ocenjeno. Končal je svoje besede z mislijo, da če ima Kugy, pisatelj tudi naših skal svoj spomenik, ga zasluži tudi Pregelj, pesnik naših duš. Pisatelj Bevku je s kratkimi besedami odkril ploščo, ki jo je z zahvalnimi besedami sprejel v varstvo hišni lastnik Alojzij Kogoj. Plošča je umetniško izdelana. V začetku je vklesano Pregljevo geslo:

Vse pesmi moje tebe pojò
Vse misli moje k tebi gredò
Vse solze moje tebi tekò
— o domovina.

Na plošči sta podpisana Klub starih študentov in Turistično društvo Most na Soči. Član ljubljanske drame Rohaček je na izrazit način deklamiral Pregljevo pesem o tolminskih študentih »Od Gorice do Tolmina«. Mladi študent Dragan pa podobno prigodnico, ki jo je v lahkotnem slogu sestavil Ludvik Zorzut spomenu Ivana Preglja, ki

... na Mostu treh vodá

v tišini Mengorja,

na Mostu je obstal — sklesan naš lik
tolminskih puntarjev glasnik.«

Goriški oktet je zapel še zadnjo pesem in okrog 11. ure je predsednik zaključil pristrčno in pomembno kulturno slavo.

JESENSKI PRAZNIK

Tretje goriško jesensko slavo, praznik grozdja, vina in gob, je le ušel nadležnim nalivom, ki so prejšnje nedelje ovirali podobne prireditve na prostem.

Praznik grozdja in gob se je razvijal po določenem sporedu v Ljudskem vrtu, na tržnici in v dolinici Korna.

V nedeljo dopoldne je krenil po mestu alegorični voz z grozdom in dekleti v narodnih nošah, ki so ponujale zlahetni sad v najlonskih vrečicah. Nova mestna godba pa je priredila ob enajstih dopoldne koncert v Ljudskem vrtu, ob katerem so zlasti stari Goričani obujali spomine na nekdanje podobne prireditve.

Iz Goriške

Se bolj živahno je bilo popoldne v spodnjem vrtu na vesetičnem in razstavnem prostoru. Mladi pa tudi stari so segali po grozdu, ki so ga v nedeljo prodali nad 800 kilogramov. velik drenj je bil tudi pri stojnicah z domačim vinom in z značilnim goriškim krožnikom: ocvrte gobe s polento. Otrokom so pa zastoj delili vrečice z grozdom in pisane balončke, kar je marsikaterega očko nagnilo, da je iz hvaležnosti dal se za en kozarček vec pri številnih stojnicah. Lepo vreme je privabilo na ostanke precej gostov tudi v ponedeljek zvečer. In še v torek so prireditelji vabili z zvočniki po ulicah, naj pridejo zamudniki zvečer na zadnji kozarec in polento.

Tako se je goriško trgatveno vzdušje začelo vsaj z veselimi prizvokom.

VPISUJTE OTROKE V PRAVE SOLE

Ze nekaj let sem se berejo oglasi v časnikih ali lepakih po cestnih oglih, ki vabijo starše, naj vpišejo svoje otroke v kako računovodsko, stenografsko ali strojepisno šolo. Obetajo po takem končanem tečaju vse mogoče ugodnosti in celo takojšnje nameščenje.

Mnogi in tudi naši starši nasedajo takim vabljenim limanicam in vpisujejo svoje otroke v take šole ali zasebne tečaje, namesto v slovenske javne šole, kamor spada jo. Zelo naivno sodijo, češ fant ali še bolj deklica bo hitro končalo študije in bo postala uradnica ali kaj podobnega. Na koncu se šele zavejejo, da so imeli le stroške in da nima sin ali hči nobenega pravega spričevala v roki.

Na ta pojav opozarja tudi objava goriškega šolskega skrbništva z dne 15. septembra t. l. V točki a) opominja, da so taki tečaji, ki niso z ministrskim odlokom pravno priznani, zgolj zasebnega značaja, tudi če je šolska oblast vzela na znanje (»presa d'atto«) njih obstoj in da študij na takih tečajih nima pravne veljave, kot oni na javnih šolah.

V drugi točki opozarja, da morajo vpisani v zasebne šole in tečaje polagati izpite na kakih podobnih javnih šolah kot zunanji dijaki, sicer nimajo njih diplome nikake vrednosti.

ZADNJE OPOZORILO!

Ravnateljstvo slovenske srednje šole v Gorici opozarja starše in dijake, da poteče rok za vpisovanje v šolo dne 25. septembra. Isti rok velja tudi za višje srednje šole. Zato nikar ne odlašajte!

—0—

Vpisovanje v slovenske šole na Goriškem se bo zaključilo v soboto, 23. t. m. Za vpis v prvi razred je treba prinesiti s seboj rojstni list in spričevalo o cepljenju. V ponedeljek, 2. oktobra, bo začetna šolska maša.

—0—

Vpisovanje otrok od treh do petih let v slovenske občinske otroške vrtce (v ulici Croce, Randaccio in v Štmavru) traja tudi do sobote, 23. t. m. Za prvi vpis je treba dodati rojstni list in spričevalo o cepljenju proti kozam, davici in otroški paralizi. Za kosilo in malico je treba dodati še dva tisoč lir mesečno.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Praznik slovenske tiskane besede

Goriška knjižnica v Gorici je pretekle dni odprla nadvse zanimivo in dokumentarno razstavo: Prevodi slovenskih tiskanih literarnih del v tuje jezike. Razstava je prikazala tista slovenska literarna dela, ki so bila prevedena v tuje jezike, ki so izšla izven meja Jugoslavije v samostojnih knjižnih izdajah. Ni bilo na razstavi znanstvenih del in precejšnja števila prevodov slovenskih literarnih del, ki so izšli v mejah Jugoslavije. Manjkali so vsi tisti prevodi, ki so izšli v tujini, a so jih prinesla le periodična izdanja. Kljub tem, da je gradivo s toliko strani omejeno, je za obiskovavca izredno poučno. Prodora slovenske literature v svet se posebej veselimo vsi Slovenci izven meja matične države. Saj občutimo, kaj pomeni, če se lahko predstavimo kot člani take narodne skupnosti, ki je v zakladnico evropske ali svetovne literature nekaj prispevala. Razstava je o tem govorila; seveda bi nas predaleč zavedlo, če bi hoteli analizirati vse mogoče silnice, ki so v več kot stoletnem presajevanju naših književnih del v tuje jezike delovale tako pri prevajalcih kakor pri okusu naroda, ki je ta dela sprejemal.

Avtor razstave novogoriški knjižničar in bibliograf Marijan Breclj nam je pojasnil, da si je v dolgi in počasni, a tudi težavni pripravi, zabeležil okoli 500 knjižnih enot, v katerih nastopajo prevodi slovenskih književnih del. Na prvem mestu so seveda dela v tuji knjižni izdaji, kakor tudi skupinske izdaje, antologije. Potem pa tudi izbori svetovnih avtorjev, v katere so zajeti tudi Slovenci npr. Romantizmo, Roma 1944, v katerih nastopa Jurčič; Vesirenski elefant, Stockholm 1961, v kateri nastopa Prežihov Voranc, itd. Od teh 500 knjižnih enot pa je Breclju uspelo prikazati nekaj nad štiristo. Časovno nemogoče je bilo, pridobiti si nekatere starejše prevode predvsem v slovenske jezike (npr.: Meškovi deli v ukrajinski ali pa nekatere antologije iz anglosaksonskega sveta, starejšega pa tudi novejšega datuma. Celotni razstavi in izboru pa to ni v škodo, ker so posamezni avtorji tako zastopani, da si o njihovem prevečenemu opusu ustvarimo lahko docela jasno podobo: prvo mesto, daleč pred vsemi ima Ivan Cankar. Na razstavi je 64 prevodov iz njegovega dela, moralo bi jih biti pa nad 70. Precej daleč za njim so ostali, toda še vedno z lepim številom del: Jurčič s 23, Meško z 21, Bevk z 20, Prešeren z 19, Finžgar z 18, Ingolič in Kvedrova z 11, Seliškar in Prežihov Voranc z 10, Tavčar z

9, Ela Peroci z 8, B. Krafič s 7, Zupančič, Gregorčič in Fran Milčinski s 6, po štiri prevode pa imajo Zupančič, Ivan Potrč, Ciril Kosmač, Juš Kozak, Miško Kranjec in Vladimir Levstik. Poleg vrste teh imen pa ne bo nezanimivo ogledati si tudi nekatere imena za katera bi ne mislili, da so kdajkoli prišla v širši svet. Med ta spadajo Josip Brinar, Fran Detela, Fran Erjavec, Damir Feigel, Fran Govekar, Marija Jezernik (ps. za Wirgler), Igo Kaš, Marija Kmetova, Ivan Lah, Fran Lipah, Vojeslav Mole (s prozo), Matija Prelesnik, Josip Premk, Andrej Rape, Jakob Sket, Julij Slapšak, Davorin Trstenjak, Josip Vošnjak med starejšimi in tudi nekateri med novejšimi, ki so se pojavili šele po drugi svetovni vojni.

Z izborom posameznih avtorjev in njih del kajpak ne moremo biti vedno zadovoljni. Tako smo poleg vidnejših Cankarjevih del dobili čisto povprečne ali celo podvprečne predstavnike med prevedenimi avtorji. Največkrat so tu botrovali silnice in zveze, ki so z literaturo imele le drugotne zveze. Drugačen je tudi uspeh, ko smo morali svojo literaturo posredovati v svet z lastnimi močmi, se pravi dvakrat: prvič, da so jo naši ljudje ustvarili, in drugič, da so jo spet naši ljudje prevedli. Tu bi samo omenili prevode Funtka, Andrejke, Lavrina, Jerasove, Regenta, Vouka, v najvejšem času še Novyev, Jesenika, Kolednika,

Kijavca, Kutina, Zlobca itd. Seveda so včasih kritike vredni tudi najmodernejši izbori, sestavljeni na podlagi podatkov in gradiva, ki ga prevajalcu dajejo kakšni »uradni« zastopniki slovenske literature. Tako se ne moremo strinjati z novejšimi izbori v francoski, angleški ali še kak drug jezik, ko vidimo, prvič, da gre skoraj vedno za iste avtorje, ki se v vsaki antologiji ponavljajo; drugič, ker je na ta način storjena krivica, vsem tistim avtorjem ali celo strujam, ki bi jih današnja slovenska literarna zgodovina najraje preskočila. Zaman iščemo v teh antologijah pesnikov Lovrenčiča, Franceta Vodnika, nikjer še nismo srečali Balantiča, ni ne Salija, ne Dularja ne Vitala Voduška, ni Jožeta Pogačnika, ni Stanka Majena, ni Sardenka, ni Beličiča, ni Stanka Vuka in vrste drugih. Edina delna izjema v tem je bil pokojni Salvini, ki je z okusom in pravim umetniškim občutkom urejal svoje antologije. Njemu ob bok lahko postavimo še izbere Otta Bablerja. Zato so več kot hvalevredni tisti posredovalci slovenske književnosti, ki živijo v tujini in lahko prosto izbirajo tekste za svoje prevode. Daleč pred vsemi je zaslužni posredovalec Ferdinand Kolednik, s prevodi iz Jurčiča (Jurij Kozjak v nekaj desetih jezikov), Finžgarja, Bazilija, Grivškega (Filipa Terceja) in še katerega. Gledana s te perspektive, nam razstava odkriva vrsto praznin ali pa mašil. Od slovenskih pisateljev v svetu je tu treba omeniti Raffka Vodeba in Karla Mauserja, ki je s Kaplanom Klemenom prodril na nemško in špansko jezikovno področje.

Nas, primorske Slovence pa zanimajo še dru-

(Nadaljevanje na 7. strani)

TESEN „RUSI MOST“

Kot XVII. zvezek knjižnice Sivi Kondor v Ljubljani v skupni založbi Mladinske knjige in Založništva tržaškega tiska je izšla pred kratkim knjiga »Rusi most«, ki prinaša na 167 straneh izbor iz del sodobnih tržaških in sploh tukajšnjih zamejskih slovenskih pisateljev. Knjigo je uredil znani slovenist dr. Jože Pogačnik, ki sam dobro pozna tukajšnje literarne razmere in vzdržuje prijateljske stike z nekaterimi našimi pisatelji. V knjigo je upravičeno sprejel poleg že dobro afirmiranih pisateljev, kakor so Pahor, Rebula, Andrej Budal, Miroslav Košuta, Bruna Pertot, Marija Mijot in Filibert Benedetič, ki so že vsi izdali po kakšno knjigo, tudi dramatika Josipa Tavčarja in nekatere mlade: Ireno Zerjal-Pučnik, Igorja Tuta, Marka Kravosa in Milana Lipovca.

Seveda je urednik prihranil največ prostora Borisu Pahorju in Alojzu Rebuli, dve tretjini knjige. Glede izbora in kriterija, po katerem se

je pri tem ravnal, bi bilo seveda kaj pripomniti. Očitno je, da smatra tudi Pogačnik za tržaškega pisatelja samo tistega, ki je na tem ozemlju rojen, ne pa tistega, ki na tem ozemlju p.še, a tudi v tem pogledu je nedosleden. Če npr. Vinko Beličič, Stanko Janežič, Ljubka Sorli iz Gorice, Saša Martelanc kot avtor mnogih dobrih radijskih iger in kopica drugih avtorjev iz »Mladike« ne spadajo v tukajšnjo zamejsko književnost in jih ne pozna niti najnovejša »Slovenska književnost 65«, kam torej spadajo? V kako tujo književnost?

Kljub vsem dobrim namenom pomeni torej ta »Rusi most« nov izraz tiste nestrpnosti, proti kateri se ravno tudi tisti, ki jih je izpustil, dosledno borijo. Daleč smo torej še od dialoga, ki ga imajo sicer mnogi vedno na jeziku...

Knjigo krasijo reprodukcije Avgusta Cernigoja.

E. Z.

58 Pokristjanjenje Slovencev N. II.

Plesati ali poskakovati se je reklo v staroindijskem jeziku hoppa ali hopsasa in tudi to značilno besedo nejdemo v refrenih slovenskih pesmi.

Prav tako spominjajo na skandinavske čase nekatere slovenske uganke, npr. »šviga švaga čez dva praga«. Staronordijsko švigna, švedsko svikta pomeni švigati, švisniti, zamahovati, vihteti; švedska beseda tvaga pomeni metlo, prag pa je prav tako švedska beseda: praang, neglede na to, da sta tudi besedici dva in čez skoro v isti obliki prevzeti iz skandinavščine. Tudi šip-šap je še nordijska besedna igra.

Vse to dokazuje, da ni bil nikoli pretrgan duhovni stik med Slovenci in skandinavsko pradomovino. In v tej luči je še posebno zanimivo, da se je svojčas slovenski predikant Znojilšek podal ravno na Švedsko, ko je bil pregnan iz svoje domovine, in eden njegovih potomcev je postal velik švedski pesnik, s čimer je razpel še eno vez od Slovenije do Skandinavije.

ZAČETKI POKRISTJANJENJA SLOVENCEV

Sodeč po slovenskem verskem izrazoslovju, kot ga še danes uporabljamo, so morali

prišli naši predniki v stik s krščanstvom že v času, ko so govorili še čisto ali vsaj v glavnem nordijsko. Kdaj točno se je to zgodilo, je seveda težko reči, čeprav tudi ni mogoče izključiti, da bosta jezikoslovna veda in cerkvena zgodovina znali najti odgovor tudi na to. Pri tem je treba vsekakor upoštevati, da so bili Goti ob svojem vpadu v Italijo leta 410 že spreobrnjeni h krščanstvu arijanske sekte. Arijianci pa so bili tudi Langobardi, ko so se leta 568 odselili v Italijo. Prav tako so že bili arijianci Vandali, ki so leta 407 zavzeli Španijo in leta 429 severno Afriko in otoke v Sredozemlju ter ustanovili svojo državo z glavnim mestom Kartagino. Arijianske vere pa je bil tudi slavni rimski vojskovođa, Vandal Stilikon — nemški zgodovinar Ferdinand Gregorovius ga imenuje Velikega — tast cesarja Honorija, ki je ob koncu 4. in ob začetku 5. stoletja uspešno branil Italijo pred vpadi Gotov in drugih severnih barbarov ter jih potolkel v mnogih bitkah, dokler ni postal leta 408 žrtev spletk na dvoru in ga je dal Honorij obglaviti, s čimer je hkrati podpisal smrtno obsodbo zahodnorimskega imperija. Že dve leti nato so bili namreč Goti v Rimu

Vse to daje sklepati, da je del Vandalov

sprejel arijansko krščanstvo že proti koncu 4. stoletja, hkrati z Goti in Langobardi. Verjetno so misijonarji, ki so prinesli arijansko krščanstvo Gotom in Langobardom, poskušali pridobiti za svojo vero tudi njihove sosedo na severu, Solvende, ki so jih poznali Rimljani pod imenom Vandali; tembolj ker so govorili gotskemu in langobardskemu zelo soroden jezik. Gotovo se jim ni posrečilo spreobrniti k arijanstvu celotnega vandalskega naroda, kar dokazuje dejstvo, da so bili Slovenci pri naselitvi v Karantanijo in na tleh današnje Slovenije v glavnem še pagani, o čemer pričča poleg zgodovinskih virov tudi ime Karantanija, kot bomo videli. Toda delen uspeh so gotovo dosegli, vsaj pri tistih Vandalih, ki so mejili na Gote in Langobarde. Če bi bil postal Stilikon kristjan šele v Italiji, bi se bil gotovo spreobrnil h katoliški veri.

Manj uspeha so imeli arijanski misijonarji najbrž dalje na severu, pri Solvendcih-Vandalih, ki so živeli na tleh današnje Šlezije, Pomorjanske in zahodne Poljske, odkoder se je najbrž priselila glavnina naših prednikov. Seveda pa so se udeležila kolonizacije Karantanije in današnjega slovenskega ozemlja najbrž vsa vandalska plemena, krščanska (arijianska) in poganska, severna in južna.

(Dalje)

GOSPODARSTVO**Ob letošnji trgatvi****GROZDJE SE NI DOZORELO**

Dne 19. septembra je kazal mošt lepe rebule komaj 15 stopinj sladkorja, kar je očitno premalo. Ker je rebula lepa in zdrava ter je vrh tega še lepo vreme, bi jo bilo škoda potrgati prej, kot bo pokazala 20 stopinj sladkorja. Ker se nam ponuja dobra kapljica, čemu je ne bi pridelali? Pametni vinogradniki pravijo, da ne bodo trgali še štirinajst dni. Trgatev bo torej prve dni oktobra.

ZELO VAŽNA JE ZDRAVA POSODA

Posoda za trganje in prenašanje grozdja, kakor tudi za kipenje mošta mora biti zdrava. To pomeni, da morajo biti nabiralni koši poparjeni z vrelo vodo in potem osušeni; da morajo biti brentice in ornice dobro izčiščene in da ne smejo imeti nobenega duha, zlasti ne po trohnobi in po kislu. Grozdje in še bolj mošt je delikatna snov, ki se kmalu navzame neprijetnih duhov in kisa.

POSEBNO PROTI KISU

se moramo v našem vinarstvu hudo boriti. Moramo ga preprečiti, zlasti zato, ker nakisanega vina ne znamo in ga sploh ne moremo zdraviti. Kis v vinu lahko preprečimo, a ga ne zdravimo. To moramo imeti stalno pred očmi. Zato se bomo potrudili, da ne bomo rabili v vinarstvu nakisane posode. Če nimamo druge posode, moramo kis iz posode odbraviti s primernimi razkisalci. V trgovini jih je več. Najmočnejši je SANATON, ki s svojim prostim kisikom izvleče iz lesa vso umazanijo s kisovimi glicami vred; istočasno rešimo sod plesnobe. Navodilo za rabo sanatona dobiš na ovitku. Drugo razkisalno sredstvo je DETERSAN, katerega rabimo na hladno in je za to zelo primeren za ozdravljenje tudi

samo sumljive posode. Sumljiva ali celo pokvarjena pa je vsaka posoda, v kateri ne gori žveplo. Sanaton lahko rabimo samo za sode, ker ga komaj v njih raztopimo, ostalo posodo (brente, škafe, ornice in bednje) plavniko, izčistimo z deteransom, ker bi se opekli, ako bi sanaton raztopili na prostem.

S sanatonom sode tudi razbarvamo v enakem postopku, kot je za razkisanje oziroma razplesnjenje.

OVINJENJE SODOV

Naš vinogradniki so do zadnjega časa ovinjali svoje sode z takoimenovano »bolido«. Ta način sedaj opuščajo in ovinjajo z metabisulfitom in vinsko kislino. V ta namen raztopijo 1/4 kg kalijevega metabisulfita (metabisulfito di potassio) v prahu v 25 litrih mrzle vode in s tem oplaknejo sod. Če ostane še tekočina, ko jo zlijemo iz sode, jo porabimo za drugi sod. Takoj zatem raztopimo v drugih 25 litrih vode 1/4 kg vinske kisline (acido tartarico) in s to raztopino oplaknemo isti sod, ki je že bil oplaknjen z raztopino metabisulfita.

PRAVILNO TRGANJE

Pri nas velika večina vinogradnikov trže v brentice. Ko so polne, jih vinogradniki izpraznijo v ornice, orne ali male bednje. To bi ne bilo tako hudo, če ne bi grozdja že v brenticah mastili, še bolj pa v ornah. Tu nastanejo mnoge okvare bodočega mošta in vina. Če so jagode cele, kot pri trganju v koše, leta okoli koša kvečjemu kakšna osa. Če pa je grozdje v brentici ali orni zmečkano in namaščeno, ga obletava vse polno os in tu pa tam celo sršenov. To je eno, a manjše zlo, čeprav ose širijo glivice kisa. Mnogo večje zlo je, da mošt oziroma zmečkano grozdje na prostem zraku porjavi — oksidira in se skisa. Zlasti če ostane

bedenj dolgo časa na soncu in v območju os, ne moremo pričakovati dobre pijače.

Zato naj se grozdje trže v koše in kolikor mogoče celo — nezmaščeno grozdje strese na grozdni mlin.

RAZKUŽITEV KLETNIH PROSTOROV

Prostori, kjer sta grozdni mlin in stikalnica, posebno pa sodi s sladkim moštom, morajo biti čisto pometeni, pred kratkim z apnenim mlekom pobeljeni in zažveplani. Najbolje zažveplamo, če na goreče oglje stresemo žvepla in bežimo ter vrata za seboj zapremo. Zaprto naj bo vsaj eno noč.

Iz kulturnega življenja**Praznik slovenske tiskane besede**

(Nadaljevanje s 6. strani)

gi vidiki. Prvi, kateri primorski avtorji so prevedeni v tuje jezike; drugi pa, koliko del in katera imajo v prevodu Italijani. Glede prvega vidika moram reči, da smo lahko kar ponosni: Bartol, Bevk, Bor, Erjavec, Feigel (Pasja dlaka v češčini), Gradnik, Gregorčič, Ciril Kosmač, Vojeslav Mole, Ivan Pregelj, Sorli (Clovek in pol v češčini!) in Filip Terčelj (njegovi Vozniki so kar dvakrat izšli v francoščini in prejeli nagrado francoske akademije), da ne omenjam ostalih, ki so zastopani v pesniških ali proznih antologijah. O prevodih v italijanščino pa je treba reči, da so glede na sosedstvo preredki: nekako 40 knjižnih izdaj, to ni niti 1/10 vseh prevodov. Tu bo treba še veliko dela, posebej še razumevanja. Ta obrobna razmišljanja, ki jih je sprožila pomenljiva tazstava v Novi Gorici, so nam lahko le izhodišče za poglobljeno in trezno študijo, ki bi jo naša literarna zgodovina že nekako morala načeti, saj se je prav v tem desetletju prevesilo prvo stoletje prodiranja slovenske književnosti v tuji svet in nas napravilo za soustvarjalce tistega skurnega umetnostnega zaklada, v katerega smo vsi narodi dolžni prispevati po svojih močeh.

Ob otvoritvi razstave sta spregovorila tudi pisatelj France Bevk v imenu društva slovenskih književnikov in Božidar Borko z daljšim nagovorom v imenu Društva prevajalcev Slovenije. Razstavo so obiskali množestvilni kulturni delavci z obeh strani to in onstran meje; med njimi tudi, v spremstvu nekaterih goriških profesorjev, slavist prof. Bruno Meriggi iz Milana, ki je izrazil svoje priznanje.

r. b.

Spomini iz prve svetovne vojne

■■■ 66 ■■■■■ V RUSKEM UJETNIŠTVU ■■■■■ Inž. J. R. ■■■

Če pa se ustaviš tu malo in še tam malo, ti čas hitro preteče in smo zato pohiteli. Postali smo še malo pred cerkvijo, da vidimo, kakšni ljudje gredo noter. Celo gosposki so se zdeli, zlasti mlajši ženski svet, ki je prevladoval. Bilo je precej prav čednih deklet. Poljskih ljudskih noš nismo opazili, kvečjemu kakšno mazurko z večbarvnimi pletenimi vrvicami med moškim svetom.

Takoj na desni strani smo zasedli klop in pol. Ljudje so nas radovedno gledali in ženske so si nekaj šepetale. Bilo pa ni neprijaznega ali sovražnega pogleda. S svojega mesta sem lahko opazil marsikaj in tako se mi je zdelo, da je prišel k maši tudi naš praporščik, ki je bolj gledal na levo stran po dekletih, a nekajkrat se je ozrl tudi na nas. Vsedel se je v drugo klop tam spredaj. Cerkev je bila do tričetrt polna, ko je stopil duhovnik na prižnico. Če bi bil govoril počasi, bi ga bil razumel, a je hitel in hitel, tako da sem ujel le redke misli. Bil pa je kratek. Pri sv. maši je eden na koru pel naprej, drugi po cerkvi za njim. Kakšenkrat sem mislil, da sem ujel vse-

binsko nit petja, pa se je zopet vse zmešalo. Drugače je bila sv. maša kot pri nas latinska. Po maši je praporščik šel med prvimi ven in takrat je bolj pogledal po nas in me opazil ter se mi nasmehnil, kar sem mu vrnil v enaki meri. Pred cerkvijo je stal in me očitno čakal. Vprašal me je, kje smo se ustavili, in ko je slišal, da v »traktiru Kozak«, je to z veseljem vzel na znanje. Vprašal me je tudi, kdaj pridemo tja, in sem odgovoril, da okoli poldneva.

»Ali ne morete priti tja kakšne pol ure prej, vsaj vi!«

»Bom skušal priti.«

In smo se ločili. Odkorakal je junaško, kot ponosen — ali ohol — častnik; mnoga dekleta so ga požirala z očmi. Pozdravljal je na desno in levo.

Jaz sem šel s tovariši nakupovat. Sam nisem imel namena kupiti kaj drugega kot milo za britje, kos toaletnega mila in zobno kremo. Imeli pa so Judje vsega, mnogo skritega. Mene so dolgo imeli za Juda, ker sem dobro obvladal njihovo nemščino, jidiš. Ni izgledalo, da bi nas bili hoteli »oskubsti«.

Skušal sem zvedeti, koliko stane dobra ura. Jud je rekel, da take ure stanejo v urarni najmanj 20 rubljev (takrat okoli 4 teleta), a on da jo da za 8 rubljev. Toliko sem premogel, a je nisem kupil. Mogoče drugi mesec, sem rekel.

Tovariši so tudi že nakupili, kar so se namenili: Sirotič in Kresina šolske zvezke, Pavlovec risarski papir in par svinčnikov, Gorjan zvezke, nožič in svinčnike in še nekaj malenkosti.

Ko smo se vračali po Puškinovi ulici, smo opazili na levo velik lep trg, na katerem je bila impozantna cerkev. Gotovo je pravoslavna. Pojdimo pogledat. Cerkev je bila ogromna, tudi ljudi precej, le na sredi je bilo prosto kot za kakšen obhod. Stisnili smo se pod korom takoj na desno, tako da nismo ovirali prehoda na sredi. Mogočno petje je donelo s kora, a nekam čudno se nam je zdelo, da zbor vedno poje samo »Gospodi, gospodi, gospodi, itd.« in celo vrsto teh »gospodi« sklene z »Gospodi pomiluj«. Sledilo je par stavkov, nato pa zopet »Gospodi, gospodi, gospodi itd.« in na koncu »Gospodi pomiluj«. Pozneje sem zvedel, da so peli psalme in onih »gospodi, gospodi, itd.« je bilo vsakokrat 40. Kot je to v začetku zanimivo in blagglasno si kmalu zaželiš kaj drugega.

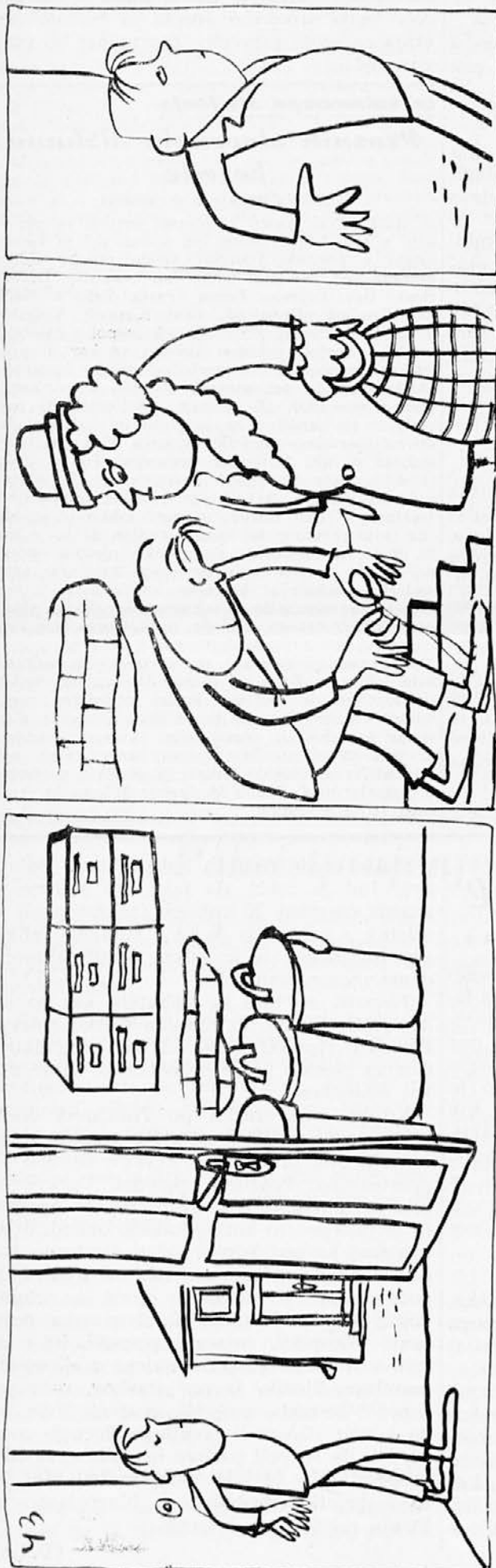
(Dalje)

Srečka na podstrešju

Riše ANDREJ NOVAK

22

Piše TONE FORNEZZI

43. Poldrugo uro je že čepel za vežnimi vrati in napeto motril v sosednji vhod, toda nič presenetljivega se ni dogodilo. Nekaj gospodinj se je vrnilo s polnimi mrežami zelenjave, starejši možiček je oddrsal iz hiše in se vrnil s časopisom pod pazduho, pa še nekaj mulicev se je podilo na ulico in nazaj.

O nepridipravo s čepico na očeh in v karirastem suknjiču pa ni bilo ne duha ne sluha. Mar-

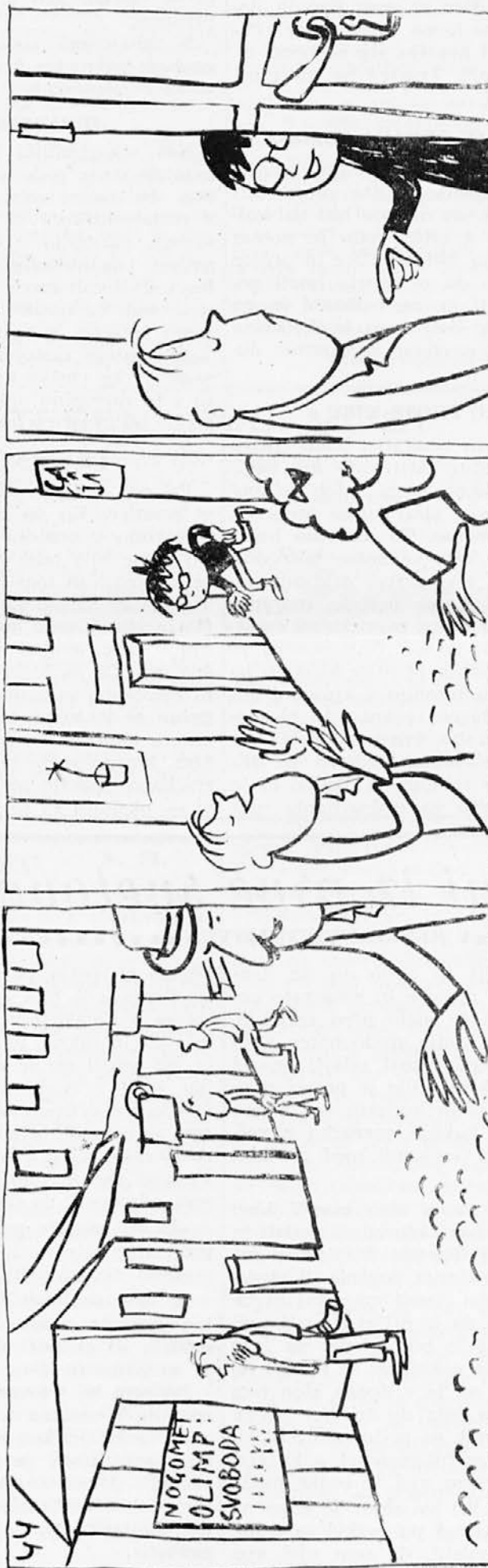
ko je moral biti za vrati hudo pazljiv, kajti tudi v tej hiši so ljudje kar naprej hodili ven in noter in tedaj se je moral obnašati, da je zbujal kar najmanj pozornosti. Enkrat si je zavezoval čevljev, drugič se je delal, da mu kri teče iz nosa, potem kot da se odpravlja po stopnicah gor, ali kot da je prišel ravno dol. Pri vsem tem ni bilo ravno lahko še skrbno paziti na sosednja vežna vrata. Po malem se je že jezil na Darka, kajti

precej preprosto je bilo reči: »Opazovali bomo vhod!«. Mnogo teže je bilo nalogo izpolniti.

Cas se je vlekel kot povest o jari kači.

Marka je bolj in bolj spreletaval strah, da Darka, ki bi ga moral zamenjati, sploh ne bo. Morda so miličniki odkrili njihovo Podmornico...

Hôtel je pregnati nevshečne misli, pa mu kar niso hotele iz glave.

44. Marka je v mrakobni veži bolj in bolj tesnilo. Bilo mu je, kot da se sivi oboki sesedajo nanj. Sel je iz veže in se na videz malomarno potikal po ulici, bral lepake, ki so bili po hišah tu in tam nalepljeni na zidovih, in skrbno oprezal proti nasprotnim vežnim vratom, v katerih naj bi se slej ko prej osebnost narisal tisti salamenski lopov, ki je ukradel teleskop in še dragocenejši leksikon s še bolj dragoceno srečko, zalepljeno v platnici.

»To je še sreča,« je razmišljal Marko, »to je še sreča, da sem tako zvito skrill srečko.« V tem je pomislil na svojega brata Petra. V hipu je postal slabe volje, sklenil je, da bo Petra še pošteno premikalil, pa naj se tale zadeva konča srečno ali ne.

Marko se je globoko oddahnil, ko je na koncu ulice vendarle zagledal Darka, ki je urno hitel proti njemu.

»Kaj sumljivega?« je brez pozdrava ustrelil

Darko.

Marko je odkimal.

»Nekaj žensk in nekaj mularije. O onem karirastem tipu niti sledul« je brzojavno poročal Marko, nato pa povedal še o dogodivščini z miličnikom na dvorišču.

»Vse je v redu. Nikogar ni bilo v Podmornico, Pik je še tam. Pojdi zdaj!« je rekel Darko in smuknil v vežo.